

Μερκαντισμός και Οικονομικός Εθνικισμός

Εισαγωγή

- Σε τι διαφέρουν οι τρεις ιδεολογίες:
  - ποια είναι η σημασία της αγοράς για την οικονομική μεγέθυνση και τη διανομή του πλούτου μεταξύ ομάδων και κοινωνιών;
  - ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος των αγορών στην οργάνωση της εθνικής αλλά και της διεθνούς κοινωνίας;
  - ποια είναι η επίπτωση του συστήματος της αγοράς στα ζητήματα του πολέμου και της ειρήνης;

Μερκαντισμός ή οικονομικός εθνικισμός

- αναπτύχθηκε από την πρακτική των πολιτικών στα πρώτα στάδια της νεότερης εποχής
- δέχεται και υποστηρίζει το προβάδισμα της πολιτικής έναντι της οικονομικής
- Στην ουσία πρόκειται για ένα δόγμα οικοδόμησης κράτους το οποίο υποστηρίζει ότι η αγορά θα πρέπει να υποτάσσεται στην προαγωγή των συμφερόντων του κράτους
- Υποστηρίζει ότι τα πολιτικά υποκείμενα μπορούν ή τουλάχιστον πρέπει να καθορίζουν τις οικονομικές σχέσεις.

Φιλελευθερισμός

- που αναδύθηκε από το Διαφωτισμό στα κείμενα του Adam Smith και άλλων, ήταν μια αντίδραση στην εμποροκρατία, και έχει ενσωματωθεί στην ορθόδοξη Οικονομική
- Δέχεται ότι η Πολιτική και η Οικονομική υπάρχουν, τουλάχιστον ιδεατά, σε δύο ξεχωριστές σφαίρες
- Υποστηρίζει ότι οι αγορές -- θα πρέπει να είναι απαλλαγμένες από κρατικές και πολιτικές παρεμβάσεις προς όφελος της αποδοτικότητας, της ανάπτυξης και της ελεύθερης επιλογής του καταναλωτή

Μαρξισμός

- αναπτύχθηκε στα μέσα του 18ου αιώνα, ως αντίδραση στο φιλελευθερισμό και την κλασική Οικονομική
- ισχυρίζεται ότι η Οικονομία επηρεάζει καθοριστικά την Πολιτική
- Η πολιτική σύγκρουση προκύπτει από την πάλη των τάξεων για τη διανομή του πλούτου. Άρα η πολιτική σύγκρουση θα πάψει όταν καταργηθούν η αγορά και η ταξική κοινωνία.

Οικονομική κρίση και Μερκαντιλισμός

- Η οικονομική κρίση έχει ενισχύσει την αντίληψη ότι το κράτος πρέπει να αναλάβει μεγαλύτερο ρόλο στην ρύθμιση των τραπεζών, 'κερδοσκοπών', και της χρηματοοικονομικής αγοράς
- Υπάρχει ανησυχία για την τόσο αλληλένδετη παγκόσμια οικονομία καθώς μειώνει την ικανότητα των κρατών να προστατεύουν τους πολίτες από πολιτικές και οικονομικές απειλές

Μερκαντιλισμός

- είναι η παλαιότερη και από ιστορική σκοπιά ίσως η πιο σημαντική θεωρητική προσέγγιση της ΔΠΟΙ
- κεντρικό θέμα είναι το πρόβλημα της ασφάλειας
- Ο ρόλος του κράτους και της αγοράς εξετάζονται στο πλαίσιο της εξασφάλισης και υποστήριξης, σε όλες τις μορφές, της ασφάλειας μιας χώρας

Τρεις βασικές διαστάσεις του Μερκαντιλισμού

- Ο μερκαντιλισμός ως μια περίοδο της παγκόσμιας ιστορίας
- Ο μερκαντιλισμός ως πολιτική φιλοσοφία
- Ο μερκαντιλισμός ως ένα σύνολο κρατικών πολιτικών και δραστηριοτήτων
- πώς και γιατί διαφέρουν μεταξύ τους οι διάφορες μορφές μερκαντιλισμού, αλλά και τι είναι εκείνο που τις ενοποιεί ως μία ενιαία προσέγγιση

Μορφές Μερκαντισμού

- Διάφορες μορφές μερκαντισμού:
  - Κλασικός μερκαντισμός
  - Οικονομικός εθνικισμός
  - Νεομερκαντισμός

Μερκαντισμός

- Τη δημιουργία πλούτου και δύναμης με σκοπό τη διατήρηση και την προστασία της εθνικής ασφάλειας και ανεξαρτησίας
- Οποτεδήποτε συναντάμε ιδέες και ενδιαφέρον σχετικά με εξωτερικές απειλές στην εθνική ασφάλεια, στρατιωτική, οικονομική, ή πολιτιστική, ουσιαστικά έχουμε δείγματα μερκαντιστικής σκέψης και αντίληψης.

Μερκαντισμός

- στην οικονομική κυρίως βιβλιογραφία, ο μερκαντισμός ορίζεται με όρους κρατικών πολιτικών και προσπαθειών να προάγουν τις εξαγωγές και να περιορίσουν τις εισαγωγές με στόχο τη δημιουργία εμπορικών πλεονασμάτων, πλούτου και δύναμης
- Η ασφάλεια μιας χώρας απειλείται με διάφορους τρόπους
  - Ξένους στρατούς, ξένες επιχειρήσεις, επίδραση στους νόμους από ανταγωνιστικά κράτη, κανόνες, πολιτιστικά πρότυπα, κ.α.

2. Μερκαντισμός ως Ιστορία, Φιλοσοφία και Κρατική Πολιτική

Μερκαντιλισμός ως Ιστορία, Φιλοσοφία και Κρατική Πολιτική

- Τα νεοσύστατα εθνικά κράτη είχαν πολλές ανάγκες που ικανοποιούνταν με τη χρήση πολεμικών ή ειρηνικών μέσων
- Η ασφάλεια ήταν δαπανηρή
- Κύκλος ανατροφοδότησης (ισχυρός αλλά μπορεί και φαύλος):
  - Το κλειδί για την ασφάλεια ήταν ο πλούτος
  - Το κλειδί για τον πλούτο ήταν η ικανότητα να τον διατηρήσεις ασφαλή

Μερκαντιλισμός ως Ιστορία, Φιλοσοφία και Κρατική Πολιτική

- Η εθνική στρατηγική: επιλογή μεταξύ της ισχύος και της ασφάλειας ή της φτώχειας, του φόβου και της υποδούλωσης από την άλλη
- Τα πρώτα Ευρωπαϊκά κράτη εφάρμοσαν μερκαντιλιστικές πολιτικές επιδιώκοντας να δημιουργήσουν πλούτο μέσω του εμπορίου, προωθώντας τις εξαγωγές έναντι των εισαγωγών
- Τα εμπορικά πλεονάσματα θεωρήθηκαν η βάση και η πηγή του πλούτου και της δύναμης μιας χώρας, ενώ η εμπορική και οικονομική εξάρτηση αδυνατούσε το κράτος πολιτικά και οικονομικά και υπονόμεινε την ασφάλεια και ανεξαρτησία του

Πόλεμος και κράτος

- Ο ιστορικός Charles Tilly τόνιζε πως ο πόλεμος ήταν κυρίαρχο κίνητρο των μοναρχών και άλλων διοικητών να οργανώσουν τις κοινωνίες και να αναλάβουν μέτρα που θα εξασφάλιζαν το έθνος
- Βασιλιάδες-πολεμιστές δημιούργησαν γραφειοκρατικές δομές για να χειρίζονται τον προϋπολογισμό, το χρήμα, και τη συλλογή χρήματος
- Για να ελέγξουν τους ευγενείς (διοικούσαν τοπικά) οι βασιλιάδες όρισαν τους εαυτούς τους ως το κράτος, ενδεχομένως αυτές οι συμφωνίες να ήταν η αρχή των 'κοινοβουλίων των πολιτών' (σύγχρονη δημοκρατία και εξασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών)

κρατικές πολιτικές των κλασικών μερκαντιλιστών:

- επιδοτήσεις εξαγωγών
- δασμοί στις εισαγωγές προϊόντων
- χρηματοδότηση έργων υποδομής, όπως δρόμοι, κατασκευή πλοίων
- φορολογικές ελαφρύνσεις και εξαιρέσεις
- κυρίως συσσώρευση πολύτιμων μετάλλων, χρυσού και αργύρου, με εκμετάλλευση κυρίως των αποικιών

Βιομηχανική πολιτική

- Ο Ερρίκος ο VII και η Ελισάβετ η I ακολούθησαν πολιτικές που σήμερα θα τις ονομάζαμε 'βιομηχανική πολιτική'
- Διατάξεις 'περίφραξης γης' (1760-1820), μονοπωλιακά δικαιώματα σε κάποιες επιχειρήσεις, βιομηχανική κατασκοπεία
- Ο Ερρίκος ο VII έκανε χρήση επιδοτήσεων εξαγωγών και δασμούς για να βοηθήσει την Βρετανία να αποσπάσει τον έλεγχο της παραγωγής του μαλλιού από την Ολλανδία

- Σε οικονομικά ανταγωνιστικό και πολιτικά εχθρικό περιβάλλον η δύναμη ενός κράτους ήταν συνυφασμένη με την αδυναμία του άλλου
- Αποικιοκρατία και στρατιωτική δύναμη σημαντικά εργαλεία ελέγχου του εμπορίου
- Αποικίες σήμαιναν:
  - αποκλειστικές αγορές των προϊόντων της μητροπολιτικής χώρας
  - πηγές πρώτων υλών και ειδικά εισροής πολύτιμων μετάλλων
  - προμηθευτές φθηνής εργατικής δύναμης

3. Μερκαντιλισμός και Ρεαλισμός: Συμπληρωματικές Προσεγγίσεις

Μερκαντιλισμός και Ρεαλισμός

- Για τους ρεαλιστές το εθνικό κράτος είναι ο βασικός παίκτης στο διεθνές σύστημα γιατί διαθέτει μεγάλη πολιτική εξουσία
- το διεθνές σύστημα βρίσκεται σε μια συνεχή κατάσταση δυνητικής αναρχίας λόγω των ανταγωνιστικών εθνικών συμφερόντων που πιέζουν τα εθνικά κράτη να ανταγωνίζονται μεταξύ τους για τον έλεγχο των περιορισμένων σε μέγεθος πόρων
- Η ισχύς είναι ο κύριος και αποκλειστικός κριτής των συγκρούσεων και απορρέει από:
  - τη διαθεσιμότητα φυσικών πόρων
  - τη γεωγραφική περιοχή
  - το στρατιωτικό εξοπλισμό και άλλα εθνικά προσόντα

4. Οικονομικός εθνικισμός

Η πρώτη φάση εξέλιξης του Μερκαντισμού

Οικονομικός εθνικισμός

- αναπτύχθηκε ως μια μορφή μερκαντισμού στο τέλος του 18^{ου} και στην διάρκεια του 19^{ου} αιώνα
- Επικεντρώνεται στην εσωτερική ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας (σε αντιδιαστολή με κλασικό μερκαντισμό)
- Μια μορφή αντίδρασης στον οικονομικό φιλελευθερισμό

Οικονομικός εθνικισμός

- Καθώς η Μεγάλη Βρετανία γινόταν η πλουσιότερη και ισχυρότερη χώρα την εποχή εκείνη, άλλες χώρες, όπως η Γερμανία και οι ΗΠΑ, αύξαναν το ενδιαφέρον τους για την ανεξαρτησία τους και υιοθετούσαν εθνικές πολιτικές για να προστατευθούν από την επιθετικά φιλελεύθερη πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας.

Βασικά σημεία του οικονομικού εθνικισμού

- Οι βελτιώσεις στην τεχνολογία παραγωγής και στις μεταφορές
- Τα πολιτικά σύνορα των κρατών ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τα σύνορα των αγορών
- Εθνική οικονομική ολοκλήρωση σε αντίθεση με τις τοπικές ή περιφερειακές οικονομικές οργανώσεις
- Για να είναι μια χώρα πολιτικά ανεξάρτητη, θα πρέπει να είναι οικονομικά ανεξάρτητη δύναμη

Το παράδοξο της εποχής:

- Στο βαθμό που οι αγορές αφέθηκαν στους δικούς τους μηχανισμούς, δημιουργήθηκαν δεσμοί μεταξύ των εθνικών και των διεθνών αγορών, δεσμοί που για τους κλασικούς μερκαντλιστές ήταν μηχανισμοί εξάρτησης
- Πώς θα μπορούσε μια χώρα να είναι ανεξάρτητη όταν στηρίζει για παράδειγμα τη βιομηχανική της παραγωγή σε εισαγωγές από άλλες χώρες, ή την αγροτική της παραγωγή σε εξαγωγές προς τρίτους;
- Εάν, όπως πίστευαν οι μερκαντλιστές, οι απορρυθμισμένες αγορές οδηγούν σε οικονομική εξάρτηση, τότε ήταν ευθύνη του κράτους να δημιουργήσει και να ενισχύσει τους εσωτερικούς δεσμούς των αγορών ώστε να αναπτύξει την εθνική οικονομία σαν μια ισχυρή και ανεξάρτητη μηχανή πλούτου και δύναμης.

Οικονομικός εθνικισμός και ο Alexander Hamilton (1755-1804)

- ενεργό κράτος και εμπορική προστασία των Αμερικανικών νέων και συνεπώς αδύναμων βιομηχανικών κλάδων (infant industries)
- ΗΠΑ απειλείται από μερκαντλιστικές πολιτικές άλλων οπότε υποστήριζε ισχυρή κρατική δράση, ώστε να ανακοπούν οι επιθετικές οικονομικές πρωτοβουλίες των ξένων
- Υποστήριζε πολιτικές επιδοτήσεων αλλά διστακτική για πολιτικές δασμών

Οικονομικός εθνικισμός και ο Γερμανός (1789-1846).

- Διωγμένος από την Γερμανία στις ΗΠΑ εντυπωσιάστηκε από την επιτυχία της και πίστεψε στην σημασία της βιομηχανίας στην οικονομική ανάπτυξη, στον πλούτο και την δύναμη, ενώ υποτιμούσε το ρόλο του αγροτικού τομέα
- Οι ιδέες των Hamilton και List συνένωναν το εθνικό συμφέρον με τον θετικό ρόλο του κράτους στην οικονομία και τη βραχυχρόνια θυσία έναντι του μακροχρόνιου οφέλους
- Ιδέες πατριωτικού οικονομικού εθνικισμού στο βαθμό που υποστήριζαν κρατικές πολιτικές που εξυπηρετούν τα εθνικά συμφέροντα

Οικονομικός εθνικισμός

- Συχνά αναπτυσσόμενες χώρες βλέπουν την ανάπτυξη μέσα από το πρίσμα σύγκλισης (catching up) και ακολουθούν πολιτικές στήριξης νηπιακών βιομηχανιών
- Τέλος 19^{ου} αιώνα καθώς ξεπερνούσε η παραγωγική ικανότητα μιας χώρας την εγχώρια αγορά ο οικονομικός εθνικισμός στράφηκε στην ανεύρεση αγορών
- Ασφάλεια: Από ισχυρή εγχώρια οικονομία σε οικονομική αυτοκρατορία (πόρους και αγορές)

Οικονομικός εθνικισμός

- Καθώς πολλές χώρες υιοθέτησαν αντίστοιχες πολιτικές, δηλαδή πρώτα να αναπτύξουν την εγχώρια βιομηχανία τους και στη συνέχεια να επεκταθούν στις ξένες αγορές, τα εθνικά συμφέροντα ήρθαν σε σύγκρουση. Θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι, ως ένα βαθμό, ο Α' και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος έχουν τις ρίζες των αιτιών τους στον έντονο διεθνή ανταγωνισμό που προκαλούσε ο οικονομικός εθνικισμός.

5. Η Άνοδος του Νέομ

Keynes, μεταπολεμική παγκόσμια τάξη

- Όπως στην σημερινή κρίση εντοπίζουμε το πρόβλημα στην ελλιπή ρύθμιση των αγορών, έτσι και το 1929 το 'φταίξιμο' ήταν των τραπεζών και των 'κερδοσκόπων'
- Πολλοί χάσανε την πίστη στον αγοραίο καπιταλισμό και αναδύθηκαν ο Φασισμός και Ναζισμός
- Πολλές επαναστατικές κινήσεις εμφανίστηκαν στην Ευρώπη, Λατινική Αμερική και Ασία

Ρόλος του Woods

- Για να αποτρέψει την διάθεση για αυταρχικές λύσεις ο Keynes ισχυρίστηκε πως το κράτος οφείλει να αναλάβει κεντρικό ρόλο με δημοσιονομική και νομισματική πολιτική για ενίσχυση της απασχόλησης και διάσωση του καπιταλισμού
- Οι ιδέες του Keynes σε μεγάλο βαθμό διαμόρφωσαν τον ρόλο των τριών θεσμών του Bretton Woods: GATT, IMF, World Bank
- Ο οικονομικός φιλελευθερισμός βλέπει το ρόλο τους ως προώθηση και άνοιγμα αγορών αλλά μερκαντιλιστές τα βλέπουν ως εργαλεία στήριξης της ισχύος του Δυτικού κόσμου σε εποχή ψυχρού πολέμου

Ρόλος του Woods

- GATT: ενδυνάμωση του δυτικού καπιταλισμού με ελεύθερο εμπόριο και παρεκκλίσεις σε συμμάχους
- IMF: φθηνό χρήμα για τις ΗΠΑ με το δολάριο ως κεντρικό νόμισμα συναλλαγών
- World Bank: βοήθεια στις Ευρωπαϊκές χώρες μετά τον πόλεμο και στην συνέχεια των αναπτυσσόμενων χωρών
- Συγκράτηση της Σοβιετικής Ένωσης

Άνοδος του Νεομερκαντισμού

- Στην παρούσα φάση ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, η διεθνής οικονομική αλληλεξάρτηση έχει φτάσει ίσως στο υψηλότερο επίπεδο της μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο
- Διεθνείς οργανισμοί, όπως η GATT, (Γενική Συμφωνία για τους Δασμούς και το Εμπόριο), η ΠΟΕ (Παγκόσμια Οργάνωση Εμπορίου), και η οικονομική συνεργασία των χωρών της Ασίας-Ειρηνικού, συστηματικά προωθούν το ελεύθερο εμπόριο και το άνοιγμα των αγορών

Το ελεύθερο εμπόριο και οι ανοικτές αγορές δημιουργούν ένα δίλημμα

- Οι δυνάμεις της αγοράς τείνουν να παρακάμπτουν τα εθνικά σύνορα αποφεύγοντας τον πολιτικό έλεγχο
- Η βούληση των κυβερνήσεων (και των ισχυρών ομάδων μέσα σε αυτά) είναι να κατευθύνουν τις οικονομικές δραστηριότητες προς τα συμφέροντα των εθνικών κρατών
  - Λογική της αγοράς: οικ. δραστ. εκεί που είναι κερδοφόρες
  - Λογική του κράτος: έλεγχος της κεφαλαιακής συσσώρευσης

Νεομερκαντισμός

- Η δέσμευση των διεθνών οργανισμών για ελεύθερο εμπόριο δεν σημαίνει πως τα εθνικά κράτη έπαψαν να ενδιαφέρονται για την ασφάλεια και την ανεξαρτησία τους
- Αποκαλούμε νεομερκαντισμό το σύνολο εκείνων των πολιτικών που πρόσφατα άρχισαν να εφαρμόζονται, και οι οποίες είναι ουσιαστικά μερκαντιστικές στη φιλοσοφία τους και υιοθετήθηκαν από μεμονωμένα κράτη μέσα σε ένα αυξανόμενο ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον
  - Προστατευτικές πολιτικές ήπιες ή 'καλυμμένες'

Παράδειγμα Νεομερκαντιστικής Πολιτικής

- Πετρελαϊκή κρίση της δεκαετίας του 1970 προκάλεσε εθνικά αντανάκλαστικά για μείωση της εξάρτησης
  - Η εξάρτηση της Δύσης από τον ΟΠΕΚ ενίσχυσε το θέμα της οικονομικής ασφάλειας
  - Χρηματοδοτήσεις έρευνας και εξόρυξης πετρελαίου, π.χ., στην Αλάσκα
  - Πολιτικές κινήτρων για περιορισμό χρήσης πετρελαίου (αυτοκινητοβιομηχανία, επιδοτήσεις εναλλακτικών μορφών ενέργειας)
- Οι ρεαλιστές και οι νέο-μερκαντιλιστές επίσης πιστεύουν ότι η διεθνής αλληλεξάρτηση δεν είναι πάντοτε συμμετρική μεταξύ κρατών, π.χ., ο έλεγχος τιμής και προσφοράς σημαντικών πόρων

Νεομερκαντιστικές πολιτικές

- Επιδοτήσεις εξαγωγών, π.χ., ΗΠΑ επιδοτούν τις αγροτικές εξαγωγές ως 'αντιστάθμισμα' στην ΕΕ ΚΑ
- Πολιτικές που αποσκοπούν στην μείωση της εγχώριας κατανάλωσης εισαγόμενων προϊόντων
- Ποσοτώσεις επί των εισαγωγών
- Οικειοθελής περιορισμός εξαγωγών
- Έμμεσες πολιτικές: σύνθετους κυβερνητικούς ελέγχους και κανονισμούς, κανόνες υγιεινής και ασφάλειας, απαιτήσεις για την ετικέτα προϊόντος, ευκολότερη πρόσβαση στο δανεισμό, προγράμματα υποδομών, προώθηση επενδύσεων, κρατική ιδιοκτησία, κ.λ.π.

Παραδείγματα νεομερκαντισμού

- ΗΠΑ προωθούν τις βιομηχανικές χώρες να μειώσουν την εξάρτηση από το πετρέλαιο (ΟΠΕΚ)
- Η Ιαπωνία έκανε πετυχημένη χρήση νεομερκαντιστικών πολιτικών για να γίνει το "Ιαπωνικό θαύμα" στα τέλη του 70
  - βιομηχανική πολιτική με επιδοτήσεις και τραπεζικές ενισχύσεις σε συγκεκριμένες βιομηχανίες, επιθετική στρατηγική εμπορίου ενισχύοντας εκείνους τους τομείς που είχαν αδυναμίες
  - ακολούθησαν το παράδειγμα η Νότιος Κορέα, Χογκ Κονγκ, κ.α.

6.

Αμυντικός Μερκαντισμός

Παγκοσμιοποίηση

- Τα τελευταία χρόνια η ΔΠΟΙ έχει γίνει περισσότερο μια παγκόσμια ΠΟΙ
- Κάποια από τα σύγχρονα ρεύματα του μερκαντισμού αντιλαμβάνονται την παγκοσμιοποίηση ως απειλή
- Περισσότερη αλληλοεξάρτηση αγορών ερμηνεύεται ως απειλή
- ο αμυντικός μερκαντισμός ο οποίος επιδιώκει να προστατέψει το εθνικό συμφέρον έναντι της παγκόσμιας επέκτασης των αγορών

Νεομερκαντισμός και χρηματοοικονομική κρίση

- Από τις αρχές του 1990, οι νεομερκαντιστικές πολιτικές κάποιων χωρών ώθησαν άλλους να υπερασπιστούν με αντίποινα για την απώλεια απασχόλησης και πλούτου
- Όχι μόνο δεν είχε τελειώσει ο πολιτικός και οικονομικός ανταγωνισμός μεταξύ χωρών λόγω παγκοσμιοποίησης αλλά είχε ενταθεί
- Για πολλούς νεομερκαντιστές η παγκοσμιοποίηση υποδαυλίζει τον εαυτό της καθώς ενισχύεται η ανάγκη για προστασία και ενίσχυση της κρατικής εξουσίας

Κρίση και νεομερκαντισμός

- Η κρίση είναι καλό παράδειγμα: έχουν αυξηθεί οι εντάσεις, αντιπαλότητες μεταξύ κρατών, με νέες απαιτήσεις για οικονομική προστασία και πολιτικές ασφάλειας
- Η κρίση έχει ενισχύσει τις παράνομες οικονομίες, έχει αποδυναμώσει το δολάριο, έχει ενισχύσει την εξάρτηση στην Κίνα, έχει μειώσει την ηγεμονία των ΗΠΑ (πολυμερές σύστημα)
- Οι ΗΠΑ έβαλαν 35% δασμούς στα λάστιχα από την Κίνα, διαμάχη ΕΕ Κίνας για φωτοβολταϊκά, AstraZeneca (HB) Pfizer (US) (βιοφαρμακευτική)

7.

Ασφάλεια

- Όλοι οι μερκαντιλιστές όπως και οι ρεαλιστές αποδέχονται το προβάδισμα του κράτους, της εθνικής ασφάλειας και της στρατιωτικής ισχύος στην οργάνωση και λειτουργία του διεθνούς συστήματος
- Στη σημερινή εποχή, η εθνική ασφάλεια είναι περισσότερη σύνθετη και πολύπλοκη
- Χρειάζεται να είναι ασφαλής από στρατιωτικές, οικονομικές, τρομοκρατικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές απειλές

Δύο βασικές θέσεις

- Καλοπροαίρετος μερκαντιλισμός: υπεράσπιση των εθνικών οικονομικών συμφερόντων ως ελάχιστη προϋπόθεση για την ασφάλεια του κράτους
- Κακοπροαίρετος μερκαντιλισμός: διεθνής οικονομία ως στίβος ιμπεριαλιστικής επέκτασης

Σύμφωνα με τον Viner

- a) ο πλούτος είναι ένα απολύτως ουσιώδες μέσο ισχύος για ασφάλεια ή επιθετικότητα
- b) η ισχύς είναι ουσιώδες ή πολύτιμο μέσο για την απόκτηση ή διατήρηση πλούτου
- c) ο πλούτος και η ισχύς είναι θεμιτοί απώτεροι στόχοι της εθνικής πολιτικής
- d) υπάρχει μακροχρόνια αρμονία μεταξύ των σκοπών αυτών